

Monitoring

Diergezondheid

Rundvee

Hoofdpunten eerste kwartaal 2018

Runderdemografie

Melkveebedrijven: in het eerste kwartaal van 2018 telde Nederland 16.532 melkveebedrijven met per bedrijf gemiddeld 102 dieren ouder dan 2 jaar en een gemiddelde leeftijd van 4.07 jaar. Van de melkveebedrijven laat 13 procent het jongvee opfokken op een jongvee-opfokbedrijf (vierde kwartaal 2017: 12,9%). De gemiddelde productie in 305-dagen per koe is 8.706 kg met 4.36 procent vet en 3.57 procent eiwit (CRV 2017). Het gemiddelde tankcelgetal is 178.000/ml. Van de bedrijven is 99 procent leptospirosevrij, 92 procent salmonella-onverdacht (Qlip) en 75 procent paratbc-onverdacht. Van de melkveebedrijven heeft 71 procent de

IBR-vrijstatus of IBR-onverdachtstatus en 65 procent de BVD-vrijstatus of BVD-onverdachtstatus.

Niet-melkleverende bedrijven: in het eerste kwartaal van 2018 telde Nederland 17.217 niet-melkleverende bedrijven. Onderverdeeld naar bedrijfstypen was de gemiddelde bedrijfsgrootte 5 runderen op kleinschalige bedrijven, 31 volwassen koeien op zoogkoeien-bedrijven, 60 stuks jongvee op jongvee-opfokbedrijven en 460 runderen op vleeskalfverbedrijven. 37 procent van de bedrijven is leptospirose-vrij, 15 procent IBR-vrij en 8 procent BVD-vrij.

Daling aantal verworpen vruchten met BVD

Doordat het aantal melkveebedrijven met een BVD-vrijstatus steeds verder toeneemt, zien we over de jaren een

daling van het aantal verworpen vruchten waarbij BVD wordt vastgesteld (zie figuur 1).

Figuur 1 Het aantal verworpen vruchten waarbij BVD werd vastgesteld in de jaren 2013 t/m 2017 (Bron: GD)

Kort Nieuws

- IBR/BVD: in december 2017 werd aangekondigd dat de Nederlandse rundveehouderij begint aan een collectief IBR bestrijdingsprogramma. De verwachting is dat de regelgeving hiervoor januari 2019 gereed zal zijn. Zuivelondernemingen hebben in de leveringsvoorwaarden/kwaliteitssystemen opgenomen dat leden/leveranciers per 1 april 2018 deelnemer moeten zijn aan de bestrijding van IBR en BVD.
- IBR: van 57 bedrijven werden neusswabs ingestuurd voor onderzoek op IBR-veldvirus. In monsters van elf bedrijven (19%) werd het IBR-veldvirus aangetoond. Zeven bedrijven hadden daarvoor geen IBR-status, drie bedrijven een IBR-onverdachtstatus en één bedrijf een IBR-vrijstatus.

Vervolg op volgende pagina

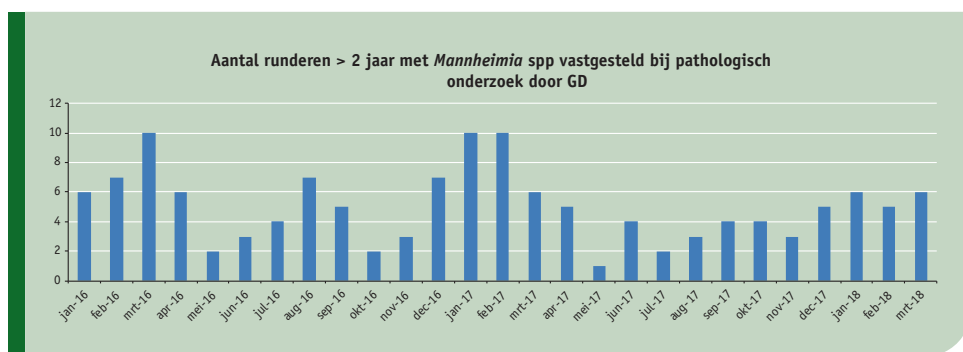
De informatie die in de monitoring wordt gebruikt, wordt op verschillende manieren verzameld. Hierbij ligt het initiatief gedeeltelijk bij dierenartsen en veehouders en gedeeltelijk bij GD. De informatie wordt integraal geïnterpreteerd om de doelstellingen van de monitoring, het snel signaleren van diergezondheidsproblemen enerzijds en het volgen van meer algemene trends en ontwikkelingen anderzijds, te bereiken. De veehouderijsector in de vorm van interbrancheorganisaties ZuivelNL en Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) zijn de medefinanciers van de monitoring.

Uitbraken long(borstvlies)ontsteking door *Mannheimia haemolytica*

Meerdere praktici hebben in het eerste kwartaal contact opgenomen met de Veekijker over door hen als IBR-achtig geïnterpreteerde ziektekachten bij melkvee. De verschijnselen waren zeer hoge koorts, forse melkproductiedaling, snelle ademhaling en sterfte binnen enkele dagen. Als neusswabs waren genomen voor onderzoek op IBR-virus, werd dit virus niet aangetoond. Door enkele praktici zijn gestorven dieren voor pathologisch onderzoek ingestuurd, in deze gevallen bleek de diagnose infectie met *Mannheimia*-stammen.

Het klinisch beeld van long(borstvlies)-ontsteking door *Mannheimia haemolytica* is kennelijk nog onvoldoende bekend bij praktici en daarom is er via GD-kanalen extra over gecommuniceerd. Figuur 2 laat zien dat het aantal volwassen dieren met *Mannheimia* spp, vastgesteld bij pathologisch onderzoek, aan het einde van het stalseizoen het hoogst is. Bij de Veekijker gingen dit kwartaal twintig (6%) gesprekken over Mannheimia. Dit is hoger dan vorig kwartaal (3 gesprekken, 1%) en iets hoger dan het eerste kwartaal in 2017 (13 gesprekken, 5%).

Figuur 2 Aantal volwassen runderen met long(borstvlies)ontsteking door infectie met *Mannheimia* spp.

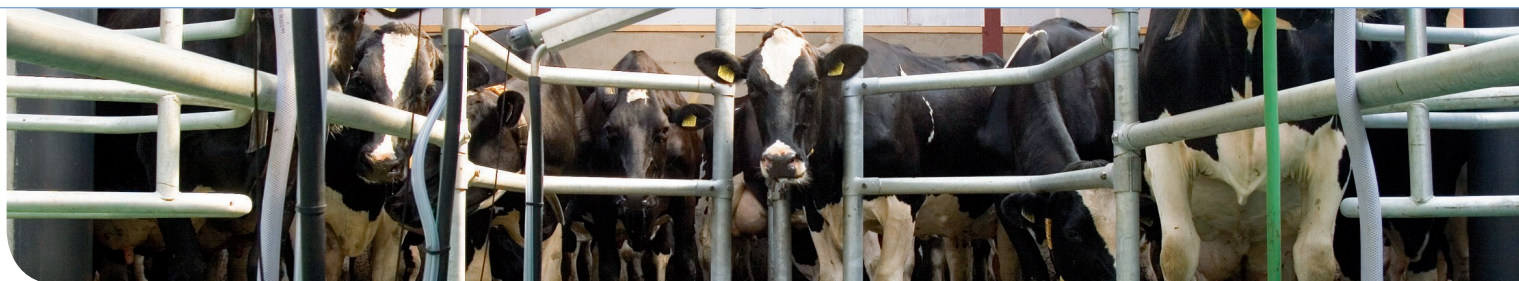
Pilotonderzoeken

- Klauwproblemen en afwijkende bloedvaten bij pathologisch onderzoek: na een bedrijfsbezoek op een bedrijf met zeer ernstige klauwaandoeningen bij de melkkoelien en 50 procent kreupele pinken is pathologisch onderzoek gedaan op enkele poten. Hierbij werden bloedvatafwijkingen vastgesteld die kunnen passen bij opname van mycotoxinen geproduceerd door een schimmel op een bepaald type gras. Onderzoek naar aanwezigheid van dit mycotoxine in het kuilvoer vindt plaats bij het RIKILT.
- Vroeggeboorte van levensvatbare kalveren: het aantal meldingen over 10-21 dagen te vroeg geboren levende kalveren nam toe. De Veekijker is een pilot gestart om meer inzicht te krijgen in de aard en mogelijke oorzaak van dit symptoom.
- Niet-genezende tussenklauwontsteking: de Veekijker krijgt ongeveer één melding per week over tussenklauwontstekingen, die niet of nauwelijks reageren op een antibioticumbehandeling. In 2016 bleek bij een pilot dat het niet reageren op therapie deels te wijten

Kort Nieuws *vervolg*

- Data-analyse tot en met het vierde kwartaal 2017: in het vierde kwartaal van 2017 was de sterfte van runderen ouder dan 1 jaar stabiel in zowel de melkvee- als zoogkoeiensector. De sterftekengetallen bij kalveren op melkvee- en zoogkoeienbedrijven lagen lager dan in hetzelfde kwartaal in 2016.
- Schmallenberginfecties: in 2017 blijkt meer recirculatie van SBV te zijn opgetreden. Vanaf half december werden weer enkele kalveren met kromming van de nek, rug of gewrichten gemeld.
- Antibioticumgevoeligheid: significante daling van de gevoeligheid van *Pasteurella multocida* bij luchtweginfecties voor sulfonamiden.

was aan onderdosering en te laat beginnen. Nu de meldingen blijven aanhouden zal van een vijftal zieke dieren bacteriologisch en histologisch onderzoek worden gedaan van de ondervoeten, om te achterhalen of een andere dan de reeds bekende ziekteverwekkers hierbij een rol kan spelen.

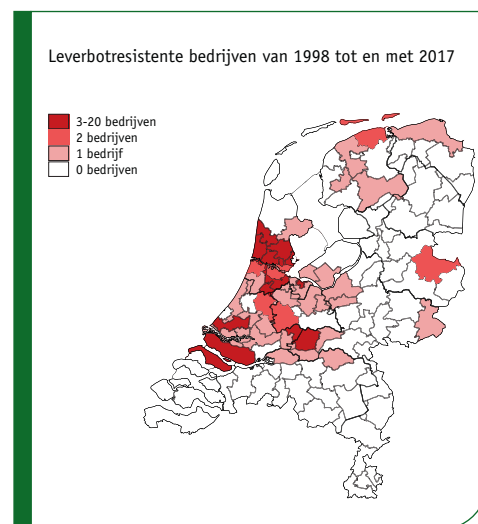
Leverbotresistentie tegen triclabendazole

Sinds 1998 is met de Faecal Egg Reduction Test resistentie aangetoond van leverbot tegen triclabendazole. Vooral bij schapen, maar ook op bedrijven met

runderen en schapen. De geografische spreiding van deze bedrijven is te zien in figuur 3.

Figuur 3. De geografische spreiding van bedrijven waarbij een leverbotresistentie tegen triclabendazole is aangetoond per tweecijferig postcodegebied op basis van monstermateriaal ingezonden naar GD van 1998-2017

(bron: GD-LIMS)

Diergezondheidssituatie in Nederland

Dierziekte	Situatie Nederland	Resultaat monitoring eerste kwartaal 2018
Artikel 15 GWWD aandoeningen (ziekten die genoemd zijn in artikel 2-9 van de 'Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's')		
Aujeszky	Officieel vrij sinds 2004.	Geen infecties aangetoond.
Blauwtong	Officieel vrij sinds 2012 (alle serotypen). Jaarlijkse screening.	Geen infecties aangetoond.
Brucellose	Officieel vrij sinds 1999. Bewaking via bloedmonsters van verwerpers.	Geen infecties aangetoond.
Boviene Spongiforme Encephalopathie (BSE)	Sinds 2010 bij bewaking geen gevallen meer vastgesteld (totaal tussen 1997-2009 88 gevallen). OIE-status: 'negligible risk'.	Geen infecties aangetoond.
Leukose	Officieel vrij sinds 1999. Bewaking via tankmelk en bloedmonsters van slachtrunderen.	Geen infecties aangetoond.
Lumpy Skin Disease (LSD)	Officieel vrij.	Geen infecties aangetoond.
Miltvuur	Niet aangetoond sinds 1994. Bewaking via bloeditstrijken plotseling gestorven runderen.	Geen infecties aangetoond.
Mond-en-klauwzeer (MKZ)	Officieel vrij sinds 2001, laatste regionale uitbraak in 1986 en 2001.	Geen infecties aangetoond.
Rabiës	Officieel vrij sinds 2012.	Geen infecties aangetoond.
Tuberculose	Officieel vrij sinds 1999.	Geen infecties aangetoond.

Vervolg tabel

Dierziekte	Situatie Nederland	Resultaat monitoring eerste kwartaal 2018
Artikel 100 GWWD aandoeningen (ziekten die genoemd zijn in artikel 10 van de 'Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's')		
Campylobacter fetus ssp. venerealis en Trichostrongylus axei	In 2009 is voor het laatst bij bewaking een infectie met <i>Campylobacter fetus</i> ssp. <i>venerealis</i> aangetoond.	Geen infecties aangetoond.
Leptospirose	0,8 procent van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	98 procent van de melkveebedrijven heeft de <i>L. hardjo</i> -vrijstatus. Eén tankmelkomslag
Listeriose	Incidenteel aangetoond als ziekteverwekker.	Vijf infecties aangetoond bij sectie.
Salmonellose	9,5 procent van de niet-melkleverende bedrijven had dieren met afweerstoffen*.	92 procent van de melkveebedrijven had een gunstige tankmelkuitslag in het eerste trimester van 2018 (landelijk programma Qlip).
Yersiniose	Incidenteel aangetoond bij rundvee, met name bij verworpen vruchten.	Eén infectie aangetoond.
Overige OIE lijst aangifteplichtige ziekten in Nederland		
Boviene Virus Diarree (BVD)	Van de melkveebedrijven had 8,7 procent aanwijzingen voor een recente BVD-viruscirculatie**. 14,5 procent van de niet-melkleverende bedrijven had een recente BVD-viruscirculatie**.	Van de melkveebedrijven heeft 65 procent de BVD-vrijstatus of BVD-onverdachtstatus. Bij niet-melkleverende bedrijven is dit 8 procent.
Infectieuze Boviene Rhinotracheïtis (IBR)	15,6 procent van de melkveebedrijven IBR afweerstoffen aangetoond in tankmelk**. De geschatte prevalentie op niet-melkleverende bedrijven is 9,6 procent**.	Van de melkveebedrijven heeft 71 procent de IBR-vrijstatus of IBR-onverdachtstatus. Bij 19 procent van de 57 bedrijven die neusswabs instuurden werd veldvirus aangetoond.
Paratuberculose	99 procent van de melkveebedrijven heeft een PPN-status.	75 procent melkveebedrijven heeft status A (onverdacht).
Tekenziekten	Teken besmet met <i>Babesia divergens</i> , <i>Anaplasma phagocytophila</i> en <i>Mycoplasma wenyonii</i> komen voor in Nederland.	Geen infecties aangetoond.
Overige infectieuze aandoeningen bij rundvee		
Boosaardige Catarrhal koorts (BCK)	Infecties met Ovine herpesvirus type 2 komen incidenteel voor.	Geen infecties aangetoond bij sectie.
Leverbot	Leverbot komt algemeen voor in Nederland vooral in waterrijke/natte gebieden.	Infectie aangetoond in monsters van 49 rundveebedrijven. Leverbotprognose: geen ernstige infecties verwacht door langdurige droogte.
Neosporose	Belangrijke infectieuze oorzaak van verwerpen.	Infectie aangetoond in 6 procent van de ingezonden verworpen vruchten.
Q-koorts	Bij 73 procent van de melkveebedrijven zijn afweerstoffen aangetoond in tankmelk**.	Eén infectie aangetoond in een verworpen vrucht.

* Eindrapport Specifieke Monitoring 2013-2014; prevalentiestudie

** Eindrapport Specifieke Monitoring 2015-2016; prevalentiestudie

